

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра «Технологій виробництва авіаційних двигунів» (№ 204)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заст. голови НМК 1

(підпис)

М. С. Романов.

(ініціали та прізвище)

« 31 » серпня 2021 р.

СИЛАБУС ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Науково-інженерні розробки та основи інтелектуальної власності

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: галузі НМК 1
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: спеціальності НМК 1
(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: у відповідності до НМК 1
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Силабус введено в дію з 01.09.2021 року

Харків – 2021 р.

Розробник: Широкий Ю.В., к.т.н., доц.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри теоретичної механіки, машинознавства та роботомеханічних систем (№202)

Протокол № 11 від « 30 » 06 2021 р.

Завідувач кафедри д. т. н., професор
(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

О. О. Баранов
(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

В. о. голови студентського самоврядування

(підпис)

А. О. Даниленко
(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Широкий Юрій Вячеславович, к.т.н., доцент. З 2008 з року викладає в університеті наступні дисципліни:

- Основи інтелектуальної власності;
- Наукові інженерні розробки та інтелектуальна власність;
- Конструювання промислових робіт;
- Конструювання устаткувань для автоматизованого виробництва.

Напрями наукових досліджень: нанесення покриттів іонно-плазмовим методом, створення наноструктурованих покриттів, вплив покриттів на стійкість металорізального інструменту.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 2семестр.

Обсяг дисципліни:

4 кредити ЄКТС (120 годин), у тому числі аудиторних – 48 годин, самостійної роботи здобувачів – 72 годин.

Форми здобуття освіти

Денна, дистанційна, дуальна.

Дисципліна – вибіркова.

Види навчальної діяльності – лекції, практичні роботи, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (залік).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – базові знання з права та інформаційних технологій.

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – переддипломна практика; магістерська робота.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета

Ознайомлення з основами науково-інженерної діяльності, засвоєння знань щодо правового регулювання відносин, що мають місце під час виникнення, використання та охорони об'єктів права інтелектуальної власності.

Завдання

Формування у студентів фахових знань щодо загальних положень права інтелектуальної власності, її інститутів, понять та видів об'єктів і суб'єктів права інтелектуальної власності, підстав виникнення, умов і порядку використання її результатів, порядку та способів захисту порушених прав.

Після опанування дисципліни здобувач набуде наступні **компетентності**:

Загальні компетенції: Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності); здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Фахові компетенції: Здатність здійснювати інноваційну діяльність в теплоенергетиці; приймати ефективні рішення, беручи до уваги соціальні, економічні, комерційні, правові аспекти.

Очікується, що після опанування дисципліни здобувач будуть досягнуті наступні **результати навчання** і він буде:

- розуміти професійні і етичні стандарти діяльності;
- знати основні положення вітчизняного і міжнародного законодавства і практик міжнародної діяльності.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1.

Тема 1. Введення. Науково-технічні фахівці у сучасному суспільстві.

Форма занять: лекція, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Виникнення інженерії як професії та основні історичні етапи розвитку інженерної діяльності. Науково-технічні фахівці у сучасному суспільстві. Інженерне мислення та творчість. Технічні науки, їх значення для розвитку техніки та інженерії. Роль та місце сучасних інформаційних джерел у наукових та інженерних дослідженнях і творчості.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 1-4 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 2. Місце наукових досліджень у інженерних розробках.

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Поняття про науку та зв'язок науки техніки та матеріального виробництва. Методологія наукового дослідження. Роль та місце сучасних інформаційних джерел у наукових та інженерних дослідженнях і творчості. Наукові видання та їх місце у формуванні інженерного світогляду. Патентні дослідження та їх роль у наукових дослідженнях та новітніх інженерних розробках.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 3. Розробка конструкторської і технологічної документації.

Трансферт технологій

Форма занять: лекція, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 10 годин.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- Життєвий цикл виробу: вічко (спіраль) якості. ЄСКД: стадії розробки конструкторської документації та етапи виконання робіт за стандартом. ЄСТПВ: етапи розробки технологічних процесів. Технологія. Форми передавання технологій. Прямий і непрямий путь трансферту технологій. Угоди «під ключ» і угоди «під готову продукцію». Ліцензійні угоди. Промислова кооперація. Сумісні підприємства. Лізинг. Фінансування трансферту технологій.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Вивчення термінів та визначень.

Тема 4. Юридичний порядок передавання технологій.

- *Форма занять: лекція, практична робота, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 16 годин.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Поняття ліцензійного договору. Особливості ліцензійної угоди. Види ліцензій. Передавання «ноу-хау». Інжиніринг. Франчайзинг: визначення, переваги, об'єкт і сторони договору, обмеження конкуренції.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 5. Захист від недобросовісної конкуренції.

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Конкуренція. Недобросовісна конкуренція: неправомірне використання ділової репутації; створення перепон в процесі конкуренції; неправомірний збір, розкриття і використання комерційної таємниці.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

Змістовний модуль 2.

Тема 6. Джерела, суб'єкти та об'єкти права інтелектуальної власності.

- *Форма занять: лекція, практичні заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 8 годин.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Історія становлення та розвитку правової охорони результатів інтелектуальної власності. Сучасне поняття права інтелектуальної власності.

Джерела права інтелектуальної власності та їх систематизація. Нормативно-правові акти як джерела права інтелектуальної власності. Підзаконні нормативно-правові акти в системі джерел права інтелектуальної власності. Набуття прав володіння та їх охорона. Правове становище роботодавців як суб'єктів права інтелектуальної власності.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення структури та кінематичної схеми токарного верстату. Ознайомлення з основними видами технологічного оснащення для токарної обробки. Оформлення лабораторної роботи та підготовка до її здачі.

Тема 7. Охорона права інтелектуальної власності.

- *Форма занять: лекція, , самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Державний контроль у сфері інтелектуальної власності. Повноваження державних органів у сфері інтелектуальної власності. Охорона прав інтелектуальної власності нормами адміністративного та кримінального права. Реєстрація прав на об'єкти інтелектуальної власності. Міжнародна система інтелектуальної власності.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 8. Авторське право та суміжні права. Комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності.

- *Форма занять: лекція, лабораторна робота, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні*

Поняття та ознаки авторського права. Авторське право в об'єктивному та суб'єктивному розумінні. Загальна характеристика джерел авторського права. Об'єкти авторського права. Поняття та ознаки суміжних прав. Види суміжних прав. Об'єкти суміжних прав – виконання, фонограми, відеограми, програми (передачі) організацій мовлення. Суб'єкти суміжних прав. Передача права на використання об'єкта інтелектуальної власності за ліцензійним договором. Передача права на використання об'єкта.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 8 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 9. Охорона прав на об'єкти патентного права (промислова власність).

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Поняття та ознаки права промислової власності. Джерела права промислової власності та їх загальна характеристика. Правові засади державного регулювання промислової власності в Україні. Набуття та зміст права

промислової власності. Правова охорона винаходів. Підстави виникнення, зміни та припинення винахідницьких правовідносин. Види винаходів. Придатність винаходу для набуття права інтелектуальної власності на нього. Формула винаходу та її правове значення. Правова охорона корисних моделей. Правова охорона промислових зразків. Тенденції в області охорони майнових прав на промислову власність.

- *Обсяг самотійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 10. Правова охорона засобів індивідуалізації та нетрадиційних об'єктів ІВ. Захист права інтелектуальної власності.

Форма занять: лекція, самотійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Поняття наукового відкриття Охорона прав на топографії інтегральних мікросхем Право інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію Право інтелектуальної власності на комерційну таємницю. Право на найменування місця походження товару.

Порушення права інтелектуальної власності та його наслідки. Поняття правового захисту інтелектуальної власності. Форми захисту прав інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності судом. Позасудові форми захисту прав інтелектуальної власності.

- *Обсяг самотійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 2

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

- *Обсяг самотійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

5. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

6. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні.

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування), модульний контроль (тестування за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (залік).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Виконання та захист практичних робіт	0...2	7	0...14
Модульний контроль	0...25	1	0...25
Змістовний модуль 2			
Виконання та захист практичних робіт	0...2	7	0...14
Модульний контроль	0...25	1	0...25
Виконання та захист РР	0...22	1	0...22
Всього за семестр			60...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для заліку
90-100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
01-59	незадовільно з можливістю повторного складання

Семестровий контроль (залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування та за наявності допуску до іспиту/заліку. При складанні семестрового заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для заліку складається з двох теоретичних запитань

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60–74). Мати мінімум знань та умінь. Виконати розрахункову роботу. Мати уяву про методології наукового пізнання, загальні поняття математичного моделювання процесів у машинобудуванні, статистичну обробку результатів вимірювань, основні законодавчі акти у сфері інтелектуальної власності, структуру опису на винахід.

Добре (75–89). Твердо знати мінімум знань, виконати та захистити розрахункову роботу. Показати вміння виконувати патентний пошук. Знати основні законодавчі акти України у сфері інтелектуальної власності, загальні поняття математичного моделювання процесів у машинобудуванні, статистичну обробку результатів вимірювань. Зробити патентний пошук.

Відмінно (90–100). Повно знати усі теми дисципліни. Орієнтуватися у підручниках та посібниках. Показати вміння виконувати інформаційний пошук за науковими темами. Знати основні міжнародні та Українські законодавчі акти у сфері інтелектуальної власності. Робити статистичну обробку результатів вимірювань. Зробити патентний пошук та підготувати тези на наукову конференцію.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

10. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

1. Інтелектуальна власність : навч. посіб. / Ю. О. Сисоєв, Ю. В. Широкий ; М-во освіти і науки України, Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т". - Харків. -, 2020. - 80 с. - 978-966-662-732-5
http://library.khai.edu/library/fulltexts/metod/Sisoyev_Intelektualna_Vlasnist.pdf
2. Основи інтелектуальної власності : навч. посіб. / Ю. О. Сисоєв, Ю. В. Широкий ; М-во освіти і науки України, Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т". - Харків. - Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т", 2013. - 76 с.
http://library.khai.edu/library/fulltexts/metod/Sisoev_Osnovi_Int_Vl.pdf
3. Основи охорони і комерціалізації інтелектуальної власності : навч. посіб. / Л. О. Філіпковська ; М-во освіти і науки України, Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т". - Харків. - Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т", 2018. - 56 с. - 978-966-662-596-3
http://library.khai.edu/library/fulltexts/metod/Filipkovska_Osnovy_Okhorony.pdf

4.14. Рекомендована література

Базова

1. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / А. О. Гордеюк, С. Ф. Гуцу, М. Ж. Мкртчян ; М-во освіти і науки України, Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т". - Харків. - Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є.

Жуковського "Харк. авіац. ін-т", 2016. - 74 с. - <http://library.khai.edu/library/fulltexts/metod/>

2. Теорія й практика вирішення винахідницьких завдань : навч. посіб. / В. С. Кривцов, Ю. А. Воробйов, С. І. Планковський ; М-во освіти і науки України, Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т". - Харків. - Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т", 2008. - 94 с. [http://library.khai.edu/library/fulltexts/m2008/Teorija i praktika virishennja vinahidnicikih zavdani.pdf](http://library.khai.edu/library/fulltexts/m2008/Teorija_i_praktika_virishennja_vinahidnicikih_zavdani.pdf)
3. Навчально-методичне забезпечення дисципліни "Наукова інженерна розробка та інтелектуальна власність" для магістрів / Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т" ; розроб. Ю. В. Широкий. - Харків, 2019. - 24 с. - http://library.khai.edu/library/fulltexts/doc/_1044Naukova4.pdf

Допоміжна

1. Інтелектуальна власність у національній інноваційній системі : наук. - аналіт. доп. / Л. І. Федулова, Г. О. Андрощук, В. К. Хаустов ; Нац. акад. України, Ін-т економіки та прогнозування. - Київ. - [б. в.], 2010. - 216 с. - 978-966-02-5567-8. - 45,00
2. Інтелектуальна власність: об'єкти, право, бухоблік, оподаткування, контроль, відповідальність, ліцензійне/неліцензійне ПЗ [Текст] / А. Іванченко, А. Свіріденко, И. Саміло, О. Уварова, В. Петругина. – Х.: Фактор, 2008. – 256 с.

15. Інформаційні ресурси

<https://education.khai.edu/departament/202>
<https://k202.tilda.ws/>